

SLOVENSKI SOKOL.

GLASILO SLOVENSKE SOKOLSKÉ ZVEZE.

Štev. 12.

V Ljubljani, 25. decembra 1907.

Leto IV.

Telovadba na zletu v Pragi.

(Dalje.)

Slavnostni predzletovi dnevi.

Ogromno, komplicirano ustrojstvo zletovih odsekov združno njih delo dovajata naravnost k primeri z genialnim strojem, kjer je vse na milimeter in gram izračunjeno, kjer je vsak del enako važen za celoto in kjer je uspeh dela že naprej mogoče videti in določiti. — Ampak stroj, to je v neživo snov utelešena človeška bistroumnost, dočim je delovanje vsakega izmed zletovih činiteljev izpodbujala, ravnala in vzdrževala notranja živa ideja, težnja za edinim, vsem skupnim in enako dragim ciljem: za uspehom zleta v vsakem oziru. In prej funkcijam organov orjaškega človeškega telesa, te poosebitve duha, spojenega s snovjo, bi primerjal skupno delo zletovih odsekov. In v resnici se je ustrojstvo tega telesa sokolske organizacije izkazalo za docela sposobno. Že v začetku junija so bile priprave za zlet izvršene tako daleč, da so se slavnostni predzletovi dnevi mogli pričeti brez ovire.

Z besedami: *slavnostni dnevi predzletovi* razumem nedelje 9., 16. in 23. junija, ob katerih so se izvedli pravzaprav že deli zleta: šahov turnir, vaje učencev in naraščaja, pa tudi dneve, odmenjene za pozdrav dragih in odličnih zletovih gostov.

Obsežna naloga, ki jo vrši češka sokolska organizacija, je zahtevala tudi manifestacije vseh strok njenega dela. Sokolska organizacija, ki ji je namen, telesno in deloma tudi нравstveno vzgajati češki narod, podaja to vzgojo vsem slojem njegovim obojnega spola, od najnežnejše mladosti do sive starosti. Vsestranost sokolske telovadbe in nepretrgana spojitve vsega delovanja sokolskih društev s težnjo, kar najviše povznesti narodno zavest češkega naroda, vtiskujeta Sokolstvu poseben znak narodne institucije. — In vse te okolnosti in smeri so imele dobiti izraza v sporedu zleta, te veličastne manifestacije uspehov dela sokolske združbe. — Seveda pravi dnevi zletovi, ki jih na več nego tri dni ni bilo mogoče odmeriti, nikakor ne bi mogli zadostovati za razvoj tako obsežnega sporeda. In tako so se primerno nekateri deli zleta določili na predzletove dni.

*

Prvi predzletov dan, v nedeljo dne 9. junija 1907, se je predstavljal *šahov turnir*. Že konec maja so se na oznanilnih deskah praških pestrili izvirni šahovni plakati, ki so, kažoč svoj namen z veliko šahovnico, oznanjali, da se bo šahova borba vršila 9., 16., 23. junija in 1. julija. S šahovim turnirjem so se torej pričele zletove

slavnosti na ogromnem telovadišču „na Letné“, s turnirjem, ki je predočeval pojav iz najslavnejšega časa češke zgodovine, ki nanj ni zadosti čisto moči spominjati češkega naroda, iz husitskih vojsk: preganjanje cesarja Sigismunda po Žizki, boj pri Habru, vzetje Nemškega Broda in beg Sigismunda s Češkega. Igro je izvedlo 400 članov sokolskih društev, ki sta jih izvežbala br. J. Klenka in br. Avg. Očenášek. Oblečeni so bili v natančno izvedene zgodovinske kroje. Predstava se je vršila ob lepi glasbi, ki jo je zložil skladatelj br. K. Pospíšil. Stroški za prireditev vseh štirih predstav so znašali nad 15.000 K. Pravi narodni praznik je bila ta prva predzletova nedelja.

*

Drugi dan predzletovih slavnosti je bila nedelja, dne 16. junija 1907. — Spored: Igre šolske mladine in ponovitev šahovega turnirja.

Prvi predzletov dan, ko se je predstavljal samo šahov turnir, je bil nekako čisto slavnosten in simboličen: kazal je nerazdružno zvezo sokolskih teženj z vzdrževanjem narodne rodoljubne zavesti.

Takoj drugi dan pa se je pričelo z manifestacijo dela na polju, lastnem Sokolstvu: telesne vzgoje. Pri najmanjših se je začelo, pri šolski mladini, ki je primerno svojemu značaju in svoji starosti izmed telesnih vaj izvajala igre. Priredila so jih društva za gojitev iger češke mladine v Pragi in na Kralj. Vinogradih ob vrhnem vodstvu br. J. Klenke in gg. učiteljev Wolfa in Dynbyla.

Ob zvokih sokolske koračnice je prikorakalo 1600 otrok v 69 vrstah

po 25 členov (v 32 dekliskih, 37 deških vrstah) na telovadišče. Vsaka vrsta se je postavila na prostor za svojo igro in hitro se je razlilo po telovadišču najčilejše življenje. V resnici nisi vedel, kam naj prej gledaš, ali na pestre skupine z mahali, obročki itd. igrajočih se deklic, mnogih oblečenih tudi v narodne kroje, ali na kopice dečkov, vneto se bavečih s svojimi igrami.

Obenem z otroškimi igrami se je pred glavno tribuno izvajala po „krožku gospodov in gospic iz društva za gojitev iger češke mladine“ nova ciljna igra, ki jo je kombiniral br. Klenka iz ameriške „koškove“ igre in angleške igre z nožno žogo (football). To igro je občinstvo gledalo z velikim zanimanjem in s pohvalo. Resnično zanimiva je in enako izdatna kakor „football“, samo da je finejša in lepša, nasproti tenisu pa je jako poceni. Za deklice, zlasti doraščajoče, je kakor nalašč. Pravila igre so podobna kakor pri „footballu“, le s tem razločkom, da se žoga ne sme suvati, temveč samo z rokama metati. Igralci so razdeljeni na dve vrsti. Ena vrsta skuša žogo zagnati v obroč z mrežo v vratih drugih in ti zopet jih v tem ovirajo in si žogo hitro podajajo, da bi zletela v obroč druge vrste, ki se je seveda trudi polastiti. Igra postane zanimivejša, če se določi pravilo, da se žoga ne sme izpustiti ali pa samo nekolikokrat.

Po odhodu otrok iz arene se je ponovil šahov turnir, ki je po svoji resnobi lepo kontrastiral z otroškimi igrami. Drobiz pa je z zanimanjem gledal na veličastno predstavo, ki se je igrala v turnirju. Niso sicer vsi razumeli, ali vriskanje in veselje je bilo nepopisno, ko so otroci

zapazili, da so „Husitje“ pogнали v zmeden beg „Nemce tujezemce“.

*

Tretji dan predzletov, dne 23. junija 1907, obenem zadnja nedelja pred zletom, je bil odmenjen „vaja m učencev in naraščaja“. Pridodal se je zopet šahov turnir. Ameriški bratje so pokazali igro z žogo „In door base-balle“.

S težkim srcem je tehnični odsek vaje učencev in naraščaja sokolskega, tega tako važnega dela češke sokolske organizacije, odločil od pravih dni zletovih. Toda jako obsežni spored teh dni ni dopustil drugače. To odločitev od zleta samega pa je nadomestil tehnični odsek z obsežnostjo sporeda — celi popoldan je bil posvečen nastopu učencev in naraščaja. Naraščaj z dežele se seveda ni mogel udeležiti. Podrobni spored je bil naslednji:

1. Vaje deklic: a) proste, b) igre.
2. Vaje učencev: a) proste, b) šaljive tekme.
3. Vaje rokodelskega naraščaja: a) skupine, b) resne tekme.

Ogromno telovadišče zletovo je bilo zopet polno. — Točno ob 4. uri vstopa v tesno spojenih vrstah na telovadišče 500 deklic. So tudi 7 letne med njimi, pa vkljub temu krepko nategujejo svoje nožice, da se vzdrže ob večjih, pa tudi v pozornosti in mirnosti

se jim skušajo enačiti. Po kratkem raju stoje staknjeni predelki nasproti glavni tribuni. Trojno znamenje s trobko in mah z zastavo z načelnikovega odra, pesek trikrat zašumi pod nogami razstopajočih se, in glej, del telovadišča je enakomerno zasajen s temnomodrimi cvetkami. Burno ploskanje občinstva poplačuje discipliniranost in izvežbanost dekletc. Fanfara, kazateljice, in glej: negibno polje cvetk je razvela sapica, tu se igra z njih kronicami, tu se močnejše vpre vanje in zaziblje v ritmično gibanje liste in stebelca. Hrešč peska, igra barv — belina ročic, modrina oblek s svetlejšim ovratnikom in z belo šerpo, črnina nogavičk in čevljkov, — vse vsled menjavanja položajev tako učinkujoče, pri tem tihota, ona krasna tihota med sicer jezičnimi telovadkami, ki gledalcu vsiljuje spoštovanje do tajne moči sokolske discipline — to vse treba videti, da ostane pravi vtisk.

Brezkončno ploskanje je bilo plačilo telovadkam, ki so po dokončanih prostih vajah z veseljem se vdale igram. Tu seveda se je uzda discipline docela popustila in živahno so se vedle deklice, dokazujoč gledalcem svojo urnost in prožnost. — Toda čas, odmerjen deklicam, je pretekel, — hitro zapuščajo ob zopetni pohvali občinstva telovadišče.

(Dalje prih.)

Iz slovanskega Sokolstva.

Česká Obec Sokolská. V nedeljo, dne 24. novembra je imel odbor České Obce Sokolské prvo sejo po mogočem vsesokolskem zletu v Pragi. Češko Sokolstvo se vrača torej po veličastni manifestaciji moči, discipline in uspelosti zopet k tihemu in plodnemu delu. „Gremo v svoje telovadnice“, se je reklo v zahvalnem razglasu, naslovljenem na češki

narod, „ampak nikakor ne kodpočitku, temveč k nadaljnjemu pravilnemu, nekazanemu delu svojemu in hočemo tudi nadalje krepko in neodvratno stopati po svetlih sledih svojih prednikov...“

Ob navedeni seji je bila dana prilika, pripričati se, kakšno je to pravilno in nekazano

delo češkega Sokolstva. Odborove seje so poseben tvor premišljene češke sokolske organizacije, t. j. České Obce Sokolské. Ta se razteza čez Češko, Moravsko, Šlesko in Nižje Avstrijsko. Razdeljena je na župe, te pa na okraje in društva. Na čelu Obce je predsedništvo, izvoljeno na podlagi splošne volilne pravice, ki oskrbuje tekoče in nujne zadeve in je podrejeno odboru, ki sestoji iz odposlancev posameznih žup in se sklicuje po dvakrat na leto.

Seje dne 24. novembra se je udeležilo 36 žup po 63 delegatih. Obravnave so bile tehtne in zanimive in so obsegale ves dan od 9. dop. do polu 6. zvečer, torej skoro 9 ur s kratkim polurnim odmorom opoldne.

Sejo je otvoril starosta Č. O. S. dr. Jos. Scheiner s toplim pozdravom ter omenjajoč vsesokolskega zleta rekel med drugim: Stojimo nad velikim delom, ki nas je same napolnilo z velikim čudenjem ob mogočnosti naše stvari in ki nas je preverilo, da naša stvar ne pada, se ne stara, temveč narobe, da raste in postaja bolj in bolj mogočna. Vsesokolski zlet nam je pridobil tudi respekt v tujini, nas je postavil na čelo vseh prizadevanj na polju človeške vzgoje.

Ko se je počastil spomin umrlih činiteljev, je podal br. R. Heller tajniško poročilo, ki mu posnemamo naslednje: Predsedništvo ima praviloma vsak teden, eventualno na 14 dni seje, v katerih ureja tekoče stvari (od 1. januarja do 15. novembra izkazuje vložni zapisnik 7598 prejetih in odposlanih dopisov itd., brez obsežne agende za V. vsesokolski zlet, ki jo je oskrbovala posebna pisarna). Č. O. S. šteje 37 sokolskih žup ter se je od 1. januarja do te seje ustanovilo 47 novih sokolskih društev (35 na Češkem, 10 na Moravskem in 2 na Nižjem Avstrijskem), od katerih jih je bilo ustanovljenih 38 neposredno pod vtiski zletovimi. Sokolski tisk, ki je močna podpora razvoju in utrditvi sokolske misli, izkazuje znaten razvoj. Oficijalni organ je „Věstník Sokolský“ (XI. letnik, urednik Rud. Bílek), razen tega izhaja sokolska revija „Sokol“ (XXXIII. letnik, urednik doktor Jos. Scheiner), revija „Tyrš“, 7 župnih vestnikov in 6 strokovnih listov, torej skupaj 16 listov. Za sokolski naraščaj se izdaja poseben vestnik „Besedy Sokolské“ (urednik R. V. Novák).

Razmerje češkega Sokolstva do drugih telovadnih organizacij, zlasti slovanskih, je jako prijateljsko, da, naravnost bratsko. So to zlasti Slovenci, Hrvatje, Bolgari, Srbi v

avstrijsko-ogrskih deželah in v kraljestvu, s katerimi se vzdržujejo čili stiki. Tudi z drugonarodnimi združbami, zlasti v Franciji, na Luksemburškem, v Belgiji, Angliji in Italiji so bile zveze najboljše. Č. O. S. se je udeležila IV. shoda bolgarskih junakov v Ruščuku, XXXIII. shoda francoskih gimnastov v Clermontu, shoda italijanske telovadne federacije v Benetkah i. dr.

O tem, kako sodijo reprezentantje prvih telovadnih zvez o sokolski organizaciji in o sokolski telovadbi, najbolje priča oficijalno poročilo vodnika francoske tekmovalne vrste in poslanca francoske zbornice gosp. Lachauda, podano v seji Unije francoskih gimnastov, ki se je vršila meseca oktobra v Parizu. „Ko bi bili videli Sokole pri delu“, je rekel g. Lachaud, „bi se bili navdušili tako kakor mi in bi bili tudi spoznali, da s svojo manifestacijo niso hoteli pokazati samo telovadnega dela gotove stroke, ali se morda meriti samo v svoji izvežbanosti s tujimi sistemi, temveč oni so delali za edino svetlo idejo: „za sebe in za svojo domovino“. Ostrmeli smo... Mi ne moremo nego posnemati češke Sokole in stati jim ob boku. To je edina resnica, ki nam omogoči vdahniti v našo francosko mladino oni ogenj, ono silo rodoljubno, po kateri tako hrepeni... Izkratka: prinesli smo iz Prage ne samo navdušenje in ljubezen do Sokolov, ampak tudi veliko izkušnjo, ki bi si jo želel vcepiti vsem svojim drugom, da bi razumeli, kaj pomeni vztrajnost.“

Tudi g. Cupérus, predsednik mednarodne zveze evropskih telovadnih društev, pravi ob koncu svojega uradnega poročila o vsesokolskem zletu: „Češki gimnasti so se predstavili nam in celemu svetu v ogromnem številu, visoko disciplinirani in na najvišji stopnji izvežbanosti. Ta vtisk tolmači edino beseda „občudovanja vredno“. Češki Sokoli so nas pustili v strmenju in čudenju, kaj zmore prostovoljna disciplina, ovladana po ljubezni do domovine, ona nedosežna vdanost in ljubav do telesne izobrazbe, mereča takonazvišanje izdatnosti narodnega duha...“

Glede Poljakov, ki se vsesokolskega zleta v Pragi niso udeležili, pravi tajniško poročilo: „Poljaki so odrekli udeležbo pri vsesokolskem

zletu iz vzrokov, nam docela neumevnih. Poslali so samo čestitko, na katero je predsedništvo odgovorilo odkrito in po sokolsko, izražajoč povsem odkritosrčno, kako misli o njih ravnanju in postopanju. Ne moremo hvaliti Vašega stališča — pravimo v dopisu — utemeljevanega s političnimi okolnostmi, zakaj naša sokolska težnja je bila nasprotno, da se zmaknejo in zbližajo naše vrste na vzajemno okrepitev in obrambo proti temu, kar slovanske narode od sebe oddaljuje in proti sebi stavi. Zategadelj obžalujemo iz globine svojega srca Vašo odsotnost od velikega praznika vsega Slovanstva, katera je v srcih vsega Sokolstva pustila nianšo mero mučen občutek ..."

Tajnikovemu poročilu je dalje posneti, da je bilo društvom v krajih, ki so glede narodnosti v nevarnosti, poslanih že 179 knjižnic, da Česká Obec Sokolská skrbi s posredovanjem žup za vzgojo 45 črnogorskih dečkov, da je zastopana po svojih delegatih skoro v vseh prvih narodnih organizacijah, zlasti v narodnem svetu, ki je odkazal Obci iz letošnjega donosa narodnega kolka 929 K 42 h.

Po daljši debati o tem poročilu je podal načelnik Č. O. S. br. dr. Jindra Vaníček poročilo tehničnega odseka, obsegajoče podroben referat o pripravah in izvršitvi V. zleta vsesokolskega. Delegati so ga poslušali z nenavadno pozornostjo in zanimanjem, in govornik, ki je v svoje poročilo vpletel pametno in brezobzirno kritiko, je bil poplačan z bučnim ploskanjem. Nekoliko stavkov iz njegovega poročila: "... Dano je bilo povelje za vstop žen k vjam s kiji. Toda mnenje vodnikov, da bo vihar zavil mimo telovadišča, se je izkazalo za nepravo: naliv je zalil telovadišče ravno, ko se je po izvršenem nastopu ženskih odsekov imel pričeti prvi del kroženja s kiji. Vztrajnost, neustrašenost in vdanost nastopivših telovadk do vodnikov so proslavile v tem težavnem trenutku ime češke žene po celi Evropi. Samo da bi bil moral biti še odhod urejenjši. Nagli utek zadnjih vrst ni mogel več usušiti niti ene niti na kroju, skoinsko mokrem. Hvala vam, vdane duše, na ta svoj nastop bodite ponosne vse svoje življenje!" — Svoje poročilo končuje: "Telovadskemu našemu članstvu, tej armadi brez strahu in hibe, ki zaman išče primere med telovadnimi združitvami, bodi „zdar!“ Njegovo je bilo to delo!"

Starosta Č. O. S. se je nato zahvalil s toplimi besedami vsemu telovadskemu članstvu, vaditeljem, tehničnemu odseku Č. O. S. in vsem činiteljem in delavcem, ki so si kakršnihkoli zaslug pridobili za uspeh velikega zleta. Starosti se je pridružil ves odbor ter je z vstajanjem, ploskanjem in bučno aklamacijo izrazil svojo odkritosrčno sokolsko zahvalo. Tudi članom mednarodne tekmovalne vrste in zlasti njenemu vaditelju br. Frant. Erbenu iz Plzni je bila z vstajanjem izražena zahvala.

Načelnikovo poročilo je bilo po nekoliko urni debati, katera se je doteknila tudi mnogih napak in nedostatkov zletovega podjetja, soglasno odobreno.

Nato so se storili še naslednji sklepi: Meseca februarja prihodnjega leta se priredi enomesečen tečaj za vaditelje in meseca avgusta za vaditeljice. Nižjeavstrijski župi se dovoli 2000 kron podpore, ki jo sme predsedstvo zvišati tudi na 4000 kron. „Českoslovanski jednoti“ se izplača 500 kron podpore in predsedništvu se naroča, da izda poseben poziv na javnost in na Sokolstvo k podpori kulturnih teženj Slovakov na Ogrskem. Načeloma se sklene osnovati pri Č. O. S. mesto stalnega vaditelja, ki bi bil društvom in župam na pomoč pri tehničnem vodstvu. Blagajnikovo poročilo se odobri. Br. E. Warausu in Jar. Prokopu, ki sta si ob zletu pridobila izrednih zaslug, se ob vstajanju in gromovitem ploskanju v imenu celega odbora izreče prisrčna zahvala. Nezgodni zaklad za zavarovanje vseh telovadcev za primer nezgode izkazuje od meseca decembra lanskega leta dalje 205 nezgod, za katere se je izplačalo 5404 krone. Predsedništvu se naroči, da uvaža zvišanje dosedanje nezgodne podpore (2 kroni na dan) in razširjenje zavarovanja na sokolski naraščaj. Načeloma se sklene, da se ves čisti dobiček V. vsesokolskega zleta nakloni nezgodnemu zakladu, ker so bili prav telovadci, ki jim gre največja zasluga za uspeh zleta. Glede podpor društvom v krajih, ki so v narodnem oziru v nevarnosti, je predlagalo predsedstvo, da se namesto vsakoletnih podpor, danih raznim društvom, sezidajo na stroške Č. O. S. vsako leto dve ali tri samostojne telovadnice. Predlog ni dobil podpore radi ogromnega števila prošenj ter se je naročilo predsedništvu, da v prihodnji seji stavi nove predloge. Br. Ludoviku Čížku, starosti jezdnegega odseka praškega Sokola in predlagatelju zletovih aren pri vsesokolskih

zletih, ter bratu A. V. Pragu, načelniku Tyrševe župe v Kolínu, se je podelila velika medalja Č. O. S. Sprejet je bil predlog tehničnega odseka, da se 1. 1908. priredi izlet Č. O. S. na Moravsko k zletu žup v Prostějovu, ki se bo vršil v dneh 15. in 16. avgusta. Potem so se razpravljali predlogi o reorganizaciji izobraževalnih odsekov, prirejanju posvetovalnih shodov, izdajanju tednika, reorganizaciji skrbstva za društva v krajih, ki so v nevarnosti itd.

Po „Sokolu“.

Sokoli v kraljevini Srbiji. O Sokolstvu v srbskem kraljestvu smo prejeli naslednje poročilo:

Že 1. 1857. se je vsled prizadevanja današnjega predsednika belgradskega Sokola, br. Steve Todorovića, slikarja in člana akademije nauk, ustanovilo v Belgradu „Prvo srpsko društvo za gimnastiku i borenje“. To društvo, edino svoje vrste ne samo v Srbiji, temveč v vsem Srbstvu, da, v Slovanstvu, je organizirano delovalo do 1. 1865., tedaj pa je prestalo, ker je odpotoval brat Todorović v Italijo radi umetniških študij.

Šele konec 1. 1881., 26. decembra, je sklical dr. Vladan Gjorgjević v „gradjanski kasini“ zbor odličnejših Belgradčanov, ki je sklenil, da se naj v Belgradu čimprej zasnuje telovadno društvo. Tako se je vršil dne 3. januarja 1882. 1. obilno obiskani prvi redni zbor. Odobril je pravila ter izvolil upravni in nadzorni odbor „Beogradskoga društva za gimnastiku i borenje“.

Od tedaj deluje to društvo stalno, svoje ime pa je premenilo na zboru dne 7. aprila 1891. l. ter se po obrazloženem predlogu svojega dolgoletnega tajnika brata dr. Vojislava V. Rašića zove „Beogradsko gimnastičko društvo Soko“.

S tem naslovom združeni srbski omladini ni samo rešeno vprašanje: kako bodi v Srbiji pa tudi med Srbi vobče ime telovadnim društvom, ki sestoje večinoma iz omladine — iz Sokolov —, ampak obenem je označena tako tudi bratovska vzajemnost z vsemi slovanskimi Sokoli, katerim potemtakem niti pod skromnim okriljem ne more nihče odrekati rodoljubja ali sokolskih idej. Ali, ko je v drugi polovici leta 1892. br. Rašić dovršil pravno fakulteto v Belgradu in odpotoval nadaljevat svoje študije v Pariz, poslej „Soko“ ni samo le malo napredoval v izvajanju sokolske ideje,

temveč se je moral celo truditi, da po izgubi svojih podružnic po Srbiji ne propade še sam!

Leta 1901. se je vrnil br. dr. Rašić na podpredsedniško mesto. In po komaj dveh letih odmora se je kot tajnik s svojimi sodruzniki nanovo lotil dela, da bi koristil sokolski ideji in oživil ime „Soko“ po vsej Srbiji. Približal je belgradskega Sokola vsem slovanskim Sokolom, tudi bratski zvezi hrvaških Sokolov in pospešil lažje razširjanje sokolske ideje v Srbiji. Zlasti dotik in občevanje z brati Čehi za V. vseslovanskega zleta v Pragi je rodilo epoho v življenju srbskih Sokolov. Dandanes je vsa Srbija po osnovi vojne divizijske razredbe razdeljena na pet sokolskih žup s sedeži v Nišu (moravska župa), v Kragujevcu (šumadijska župa), v Zaječaru (timoška župa), v Šabcu (drinska župa) in naposled v Belgradu (dunavska župa), v glavnem mestu srbskih Sokolov v Srbiji in njih matice.

Tako torej belgradski Sokol deluje od leta 1882. in polagoma je dvignil cele generacije v vseh vrstah med meščanskimi, dijaškimi in vojaškimi krogi in smotrovito pomagal kakor plodovit razsadnik mnogim telovadnim osnovam v Srbiji. Zaraditega je njegovemu solidnemu delu brez ropotave reklame posvečena tudi pozornost vseh umnih državljanov in Njegovo kraljevsko Veličanstvo prestolonaslednik Gjorgje se mu je takoj postavil za zaščitnika, kar je bilo oznanjeno 16. oktobra 1906. leta.

Vredno je tudi opomniti, da je Sokol vedno gojil čisto higijensko telovadbo; v svojem središču neguje moderno telovadbo; zasebnim oddelkom prepušča, da zlasti goje borjenje, dirkanje, streljanje, drsanje, jahanje, žoganje, veslanje in plavanje. Med njimi sta se od leta 1897. zlasti izkazala klub za mečevanje (Srpski mač) in od leta 1905. klub za žoganje (nogomet).

Tako delovanje Sokola, tukaj opisano z najkrajšimi potezami, je njegovim članom in prijateljem zbudilo opravičeno in umevno željo, da se svečano praznuje proslava Sokolove 25. letnice v znamenju prvega srbskega vsesokolskega zleta. In ta slovesnost se bo obhajala tako, da bodo pri njej domačini vsi srbski Sokoli brez razlike, torej tudi oni izven Srbije. Svečanost se začne na sam zgodovinski srbski (skoraj pa tudi slovansko-sokolski!) Vidov dan 1908. leta v Belgradu ter bo trajala tri dni. Potem obiščemo

župna središča, t. j. Kragujevac, Niš, Šabac in Zaječar, ter tako križem prepotujemo celo Srbijo v enem tednu. Ob tej priliki se bo vršil tudi prvi kongres slovanskih Sokolov v svobodni srbski prestolnici. Na tej slavnosti se snide okoli tisoč čeških Sokolov in pričakovati je, da prihitijo na tisoče slovanskih Sokolov. Občni poziv se je izdal že v zlati Pragi za V. zleta. In tako se pokaže naša sokolska ideja tudi pri naših bratih Srbih, kakor to lepo predočuje br. Rašić s svojimi stih:

Svetli će to biti dani
Bogom dani, uvenčani;
I star će se da pomladi,
kada vidi, šta se radi:
Da brat bratu širi let
U zagrljaj i susret!

Nadejamo se gotovo, da se ob tej priliki tudi slovenski Sokoli odzovejo v čim večjem številu vabilu bratov Srbov! Zdravo!

Srpski Sokolaš.

Raznoterosti.

Evropske telovadne zveze. Iz zapisnika seje delegatov evropskih telovadnih zvez, ki se je vršila dne 1. julija 1907 v Pragi, posnemamo: Predseduje gosp. N. J. Cuperus iz Antverpe. Zastopane so zveze: belgijska, češka, hrvatska, francoska, angleška, luksemburška, ogrska, slovenska. Predsednik pozdravi zastopnike, ki so prišli tako številno na shod, kateri se vrši o priliki ene najkrasnejših slavnosti, ki jih je kdaj izvedla moderna telovadba. Številna ta udeležba je najboljši znamenje, da je naše delo blizu uresničenja velikega ideala, ki nam je drag. Predsednik predlaga, da se izreče zahvala občinski upravi za vljudno gostoljubje, izkazano s prepustitvijo krasne mestne hiše za shod. Sprejmeta se nato med evropske telovadne zveze Hrvatska sokolska zveza in pa Elzaskolotrinška telovadna zveza. Pri drugi važni točki: „Ali je še nadalje prirejati mednarodne telovadne tekme, in če, kako bi se imele vršiti? V katerem mestu in kdaj naj bi se vršila eventualna IV. tekma?“ je podal gospod predsednik kratko zgodovino tekem in pojasnil težave, s katerimi je spojeno njih prirejanje vsled tega, ker je naravno zanje treba znatnih denarnih izdatkov. Po daljši debati, v kateri so se izrazila različna mnenja glede načina tekem, pa se je v principu pokazalo soglasje glede nadaljnega obstoja te institucije in se je sklenilo, da je tekme nadaljevati po starem načinu. Gospod predsednik je mnenja, da je treba prirediteljstvu prepustiti glavno skrb za materialno stran tekem, ki sta je imela pri prvih treh tekmah bolj ali manj po večjem delu mednarodna pisarna in mednarodni tehnični odsek, ki je sestavljen iz odposlancev vseh udeleženihi zvez in ki je doslej skrbel za

izdelanje vaj. Predlaga, da se naroči prirediteljstvu zleta, s katerim je tekma spojena, naj izdela provizoren načrt sporeda obveznih vaj, ki bi jih predložil pisarni evropskih zvez. Ta nato oskrbi, kar treba, da se doseže soglasje in tekma uspešno priredi. Gospod Bauer (Luksemburg) predlaga, da bi se IV. tekma vršila l. 1909. v Luksemburgu. Luksemburško, da si je ta dežela majhna, stori vse mogoče, da dobi tekma primerne sijaje, in da si luksemburški gimnasti ne razpolagajo z bogatimi sredstvi, se bodo potrudili, da se tekma priredi kar najbolje. G. predsednik opozarja na to, da ima stroške kriti prirediteljstvo zleta, h kateremu se pripoji tekma; ti stroški dosegajo okoli 3000 frankov. Sklene se soglasno poveriti prirediteljstvu IV. tekme leta 1909. Uniji luksemburških telovadnih društev. Glede III. točke dnevnega reda: „Temeljna pravila in uniformiteta atletskih tekem (skok, tek, dviganje bremen itd.)“ pripominja g. predsednik, da niso še končana pripravljajna dela, odložila naj bi se ta točka na prihodnjo sejo. Gosp. dr. Lachaud (Francija) se izreka za enakost v drugi telovadni stroki. Želi, da bi se mednarodna pisarna pečala z vprašanjem o enoličnosti prostih vaj, da bi bile proste vaje naših zletov v enem letu enake v vseh združenih zvezah. Gospod Kayser (Luksemburg) se nagiba tudi k reformi. Poudarja koristi, ki bi jih imeli v prosoh dobrih mednarodnih stikov, ki bi se na ta način znatno olajšali. Na ugovor predsednikov, da ni mogoče dajati predpisov, ki bi omejevali prostost delovanja zvez, odgovarja luksemburški zastopnik, da gre za to, da se zveze prepričajo o prosočnosti take odredbe — ne da bi se na koga pritiskalo. Izreka željo, da bi se

zveze zanimale za to vprašanje, da ne bi ostalo platonska želja, ampak se razširilo v praktično reformo, ki nam razširi pot internacionalizma, na kateri je telovadba že tako napredovala v prosep svojega lastnega razvoja, kakor na poti k zblizanju in zbratstvu med narodi. — Pisarna prevzame, da se bo pečala s tem vprašanjem in delala na to, da se kmalu praktično reši. — G. dr. Scheiner izreka v imenu Č. O. S. in v imenu vseh Sokolov iz slovanskih dežel zahvalo zastopnikom raznih narodov, ki so dogovorili shod v Pragi v enakem čutu bratske ljubezni v dosego naših človekoljubnih teženj. Gosp. predsednik se pridružuje tem dobrim besedam prijatelja dr. Scheinerja in se kot tolmač čutov, ki vladajo vse delegate, zahvaljuje Sokolom za topli sprejem in za dokaze ljubezni, s katerimi so se obsipali tuji gimnasti. Konča sejo s klicem: Na zdar!

Črnogorski dečki na Češkem. V poročilu o zadnji odborovi seji Češke Obce Sokolské (glej „Iz slovanskega Sokolstva“) je omenjeno, da Česká Obec Sokolská skrbi s posredovanjem žup za 45 črnogorskih dečkov.

Misel, prevzeti in vzgojevati nekoliko sinov Črne gore, je vzniknila lansko leto po znamenitem izletu češkega Sokolstva v Črno goro kot izraz hvalečnosti za topli sprejem čeških Sokolov ob tej priliki. Glede na to, da v Črni gori nedostaja dobrega obrtništva, je Č. O. S. lani pozvala sokolske župe, da bi prevzele po enega črnogorskega dečka v vzgojo in to izrecno za kakšno rokodelsko stroko. Ko je došlo 30 pritrdil, s katerimi so se sokolske župe zavezale, da prevzemo skrb in stroške za dobro izobrazbo in vzgojo črnogorskih dečkov, se je obrnila Č. O. S. do črnogorske vlade, da bi izbrala in poslala za učenje sposobne dečke na Češko. Črnogorska vlada je temu ustregla in sedaj je 45 dečkov na Češkem, ki zanje z veliko požrtvovalnostjo skrbe sokolska društva. V Pragi jih je 13, ostali so v raznih krajih na Češkem in Moravskem. Vkljub temu, da so dečki izšli iz docela drugih razmer, da niso bili vajeni delu in pravilnemu življenju, so se večinoma naglo vživeli v razmere in kažejo velike zmožnosti za svoj posel.

Književnost.

Hrvatski sokolski koledar za godinu 1908. III. letnik. Uredil dr. Franjo Bučar. Izdal Savez hrvat. sokol. društva. Cena 80 vin. V strokovnem delu prijavlja koledar najprej iz peresa dr. L. Carja življenjepisa letos umrlega dr. Srečka Bošnjakovića, za organizacijo zagrebskega Sokola in hrvatskega Sokolstva velezaslužnega Sokola. Dr. Chalupny je spisal članek „Značenje Sokolstva u českom narodnom životu“, V. Rudolf pa: „Uzgoj u hrvat. sokolskim društvima“. Dr. Laza Popović in dr. Ivan Majstrovic sta prispevala: „Uspomene na I. hrvatskisvesokolskisletu u Zagrebu“, in sicer prvi: „Sećanje na I. hrvatski svesokolski slet“, drugi pa: „Dalmatinsko Sokolstvo pri I. hrvat. svesok. sletu u Zagrebu“. Dr. Fran Bučar prijavlja pod naslovom „Stanje gimnastičke obuke u hrvatskim srednjim zavodima“ statističen pregled o telovadnem pouku na hrvatskih srednjih šolah v Hrvatski in Slavoniji, v Istri, Dalmaciji ter v Bosni in Hercegovini. Dalje priobčuje koledar poročilo „Srpskega

Sokolaša“ o srbskem Sokolstvu pod naslovom „Sokoli u kraljevini Srbiji“, v katerem se naznanja, da se bo vršil prihodnje leto v Belgradu prvi srbski vsekokolski zlet, ter izreka nado, da se ob tej priliki slovanski Sokoli zbero v čim večjem številu v Belgradu. D. Šulce je sestavil pregled vsesokolskih zletov pod nadpisom: „Svesokolski sletovi“, doktor Franjo Bučar pa seznam v letu 1907. izdanih sokolskih in telovadnih spisov: „Hrvatska sokolska i gimnastičko-higijenska književnost za god. 1907. Konstantin Bogdanov popisuje „Bugarski junački slet u Ruščuku“, ki se je vršil letos o Veliki noči. Dalje prinaša koledar sestavke: „Važniji zaključci Hrvatskog Sokolskog Saveza“, seznam slovanskih in drugonarodnih sokčiasopisov (dr. Fr. Bučar: „Gimnastički časopisi“), dalje po Vilku Mahoriću sestavljeno „Statistiku sveslavenskog Sokolstva za god. 1907“ ter naposled spominske dni v posameznih mesecih („Spomen dani“). Koledar priporočamo tudi slovenskim Sokolom.